

Numerul 10.

Oradea-mare 10 22 martie 1896.

Anul XXXII.

Fără credință.

Eră 16 iunie 1895; o și de tótă frumusețea; sórele resărise atât de frumos, atât de mândru, încât părea micul loc de cură de apă fieruginosă din E... luminat prin rațele aurii, care se strecurau prin aleele dese și prefăceau picurii de rouă de pe frunzele copacilor in mii de reflexe srtălucitoare ca brilantele, un loc feerie.

Aerul eră atât de dulce, atât de întăritor, încât il sorbiam cu neșat și tótă infășoșarea a acestui, de și mic, dar admirabil loc, eră atât de fermăcătore, încât nici cei mai bolnavi n'ar fi putut resistă de-a eși pe promenadă in acésta și cu inceput atât de frumos.

Eu dormisem cam reu nóptea trecută, căci făcusem o bac de namol, cea ce mi-a fost prea escitat nervii; dar' când am aruncat o privire prin feréstă și am vedut admirabila panoramă, m'am scuturat de trândăvia ce provine in de comun după o nópte

PRIMA ȚIGARĂ.

neliniștită; și făcându-mi toaleta in grabă, eram pe stradă, sorbind aerul balsamic cu respirări avane.

Eră liniște totală, numai ici coala se iviă printre vile ce erau încă tóte adâncite in somn, căci tóte roletele erau încă lăsate in jos, — câte o nimfă de isvor, cu imbrăcăminte lor ușoră și de-o curățenie pedantă, cum numai in băile din Germania le poți vedé, pășind cu pași grăbiți la postul lor.

Eră de tot de dimincă, și bucuria-mi eră nespus de mare, că m'am putut smulge din somn, ca să gust acéstă liniște și acest dulce aer, fără conturbarea muzicii și a malțimei mari, ca de altă dată. Numai cântul paserilor eră ne'n trecut de ademenilor, încât in loc să me duc cătră isvor ca de altă dată, me abătui prin alee in pădurea frumósă și mândră, care e podoba cea mai frumósă și prețiosă a acestui loc fermecător.

Cu o dispoziție sufletească de cele mai ferice

mergeam pe cărările frumoase, urcând mereu în vârful pădurii, însoțită numai de ciripitul păsărilor care-și încercau vocea pentru concertul mare ce aveau să-l intoneze în lauda lui Ddieu și a acestor ómeni sirguincioși și onești ce le fac aici prin sirguința și diligența lor un loc atât de plăcut.

Eram atât de liniștită, atât de însuflețită și ușurată, departe de toate grigile și luptele de viața de toate zilele, încât nu-mi aduc aminte să me fi simțit atât de fericită, afară dóră vr'odată ca copil, dar asta vreme trecuse de mult de mult, nu-mi mai aduc aminte.

Décă mai aveam ceva de dorit în acest moment de absolută fericire, eră dar ca să nu trecă curând, ci să dureze o eternitate. Nu mai mergeam, ci cred că sburam la culmea pădurii unde-mi eră locul meu de predilecțiune, unde e un loc de repaus, și o priveliște din cele mai frumoase. Se vedea la picioare ca pe talger etablimentul de cură cu parcul pompos, cu vilele-i drăguțe imprășciate prin grădini frumoase, pe terasele cele mai artificial create de natură. Lacul cel mare și frumos împodobit cu pavilóne lucóse și luntriți sprintinele, p'ntre care se rădică falnic salonul de cură; pe terasa cea mai înaltă inse domină maestetic și serioasă biserica luterană. În depărtări albastre vęd piscurile munților Șvițerei saesone. Me bucuram că voiu puté gustá, ca culmea fericirii mele momentane, poziția acestui loc favorabil. Dar ah!

•Zwieschen Lipp und Kelchesrand
•Schwebt der finstren Mächte Hand.

Nu eram departe, încă o cotitură de cărare și iată-me-s la culme, — când rădic ochii, me vęd față în față cu o damă, ce de vr'o câteva zile o vedeam printre óspeții noi ai acestui loc, și care-mi eră de la înțea vedere simpatică; — dar acuma, da acuma me cuprinse o ură neexplicabilă, vędându-o ședënd cu cotele răđimate pe mesă, și cu ochii ei mari melancolici de o tristeță adancă, perduți în depărtare. — Da o uream! că me simțiam scurtată de un favor, la care numai eu aveam drept astăđi! Astfel e ființa omenescă! — puțin mai înainte în dispoziția fericită sufletescă aș fi aruncat toate averile lumii cu mâna darnică în toate părțile; dar când vine la adică? — me simțiam nendreptălită, când me cugetam ca să impart cu alta fericită — o uream.

Nu dură mult acest simțemint murdar, căci tristețea cea adancă ce se exprimă din ochii ei duióși în depărtări, me induloșă, regretam în cuget că s'a furisat pe un minut în interiorul meu. De și un loc public, totuș îi cerui scuză că o conturb în admirarea priveliștei frumoase, aședându-me pe bancă, intrasem în schimb de vorbă — firește că toate se 'nvértiau despre diua frumoasă, — poziția admirabilă a acestui loc frumos, efectul surselor salutare, pentru suferinđii ce o caută în acest loc.

Vorbiá viou și cu multă cunoșcință de cauză, o ascultam cu plăcere; impresiunea, simpatia, ce făcu la prima ei vedere pe promenadă, se mări acuma și mai mult, fiind că aflam din vorbele ei ceva ce ca o vibraie a unei dureri asecune trecea prin ele. Curiositatea mea eră deșteptată, să aflu ce durere or bólă a adus-o aici, ca să-și alle lécul.

La întrebările mele astfel îndreptate, mi-a respuns c'un suris dureros, că n'a venit să facă cură, ci numai de petrecece. Aice se reține mai lung timp, decât e în de comun obiceiul ei de a sta în loc; căci

đise ea c'un zimbet dureros, „nu me reține nimic în loc mai lung timp, dar aici e în adevér fórte frumos, și pe lângă totă frumusețea încă e și o liniște neobicit-nuită pe la băile de soiu acestă“.

A! o femeie blasată din societatea mare; imi cugetam eu, dar de unde espresiunea melancolică?

Deodată intonară clopotele de la biserica de pe deluțul de vis-à-vis — al căror resunet se resfrângea prin vale și prin despuieturile delurilor de păduri ce incunună acest loc admirabil, cu atăta farmec de evlavie în acésta diminéță, încât fără să-mi dau sémă, rădicai mâna și făcui cruce spre rugăciune.

Eră o rugăciune scurtă, plină de credință sfântă, cătră atot puternicul creator, care-mi dădu cu abundență simțemintul de supremă fericire în momentul acesta, o rugăciune de care numai eflucul unei inimi fericite póte să fie.

Un zimbet de dispref și o ironie amară se ivi pe buzele și se reflectă pe fața damei de vis-à-vis.

— Ești evlaviosă dta, imi reflectă ea.

— Da, asta sânt în tot înțelesul cuvântului; dar nici decum bigotă, póte cum me cređi din rugăciunea mea momentană; eu sânt mulămitóre pentru cel mai mic favor ce-l pot gustá din fericire, și — astăđi! cine nu ar fi plin de credință în fața acestei creațiuni, în fața acestei dimineți Dđeesci!

— Ești fericită dta, decă poți crede, replică ea, — pe mine inse m'au atras astăđi așá de diminéță numai liniștea care-mi face bine, și — aice m'am adăncit nu așá tocmai în blăndeța zilei și frumuseța naturei, ci în amintiri îndepărtate, care nu neg, mi le-a deșteptat tocmai acésta liniște, blăndeța și frumuseța naturei; dar nu deșteptă 'n mine evlavie credinței, ce nu o mai am, ci întăreșce în mine convingerea crudă a realității, că sântem cu toții ómeni și ori ce aparință numai un joc al naturei, fără regulă, fără legi limitate, și fără dispoziție óreșcare provęđută. Nimic nu e calculabil în viața omului! pe nime nu poți contá în dorințele tale; și 'n nimic nu e statornicie! ásta e adevérul dnă, la a cărui cunoșcință am devenit eu prin esperință! Astfel diua senină ce promite a fi astăđi, póte peste câteva ore deveni cea mai tulburată, agitată, și tot astfel acest loc frumos póte prin un joc al naturei deveni o grópă hidósă, încât cu timpul nu-i rămâne nici chiar amintirea lui. Crede-me dnă, tocmai de aceea eram perdută în privirea acestei frumuseți, ca să pot după dispoziția mea și felul de-a gândi — constatá că și asta panoramă, curënd séu mai târđiu se va preface în nimic, și tocmai asta e pentru mine o mângăere. Și tot astfel decă cređi că ai vr'o ființă în lume căreia te incređi cu totă sinceritatea, și contezi pe ea cu puterea-ți proprie ție, te rătăcești mereu, căci diua de mâne aduce alte idei, alte dorinți, alte aspirațiuni, toate se schimbă, nimic statornic în sufletul omenesc ca și 'n natură.

Sěrmana femeie e smintită! cugetam în mine, dar trebuie că acest cuget să se fi reflectat și pe față, căci ea-mi đise:

— Negreșit, că me vei ține de o smintită! În de comun nu-mi place să vorbesc despre confesiunea mea, o! cunosce lumea și me pot acomodá ei, intru cât am necesitate de ea, séu imi convine ori imi place; dar ea să spuie cuiva viața, credința mea, nu e consult, n'aș avé nici un consimțemint, ci numai în cazul cel mai bun un regret, de nu chiar desprețuire.

(Finea va urmá)

MĂRIORA Z. PETRESCU

Ai apus.

Ai apus pentru vecie, stea ce vîețta-mi luminai.
După cerul vîeții mele în ucanț ai coborît,
Printre negurile-acestea mor de dor...

Îmi e urît...

Pentru-ce, steluță blîndă, tu cu tine nu me luai,
Pentru ce 'n eterna pace și pe mine nu m'ai dus?
D'a ta rață luminată ș-acolo mereu să fiu,
Lîngă mine, lîngă mine, rece chiar să mi te șciu!
De ce, stea a vîeții mele, așă repede-ai apus?
Căliuză 'n astă lume n'ar...

Ca 'n beznă rătăcesc,
N'am cui spune ce me dore, înțelēsă nu mai sînt;
Mi-este dor de mucegaiul umered, dor îmi este de mor-
mînt.
Muschiul verde, sicomorul de ce nu me 'nrêluesc?

Stéua.

Cîntă poctă,
Tu nu mai plînge
După o rață
Care apuse;
Lîra 'nstrunéxă,
De 'nvesclire
Cîntul să-ți fie.

Tovarăș vecînic
Nu-ți este versul?
De ce-ai mai plînge?
Nu-i luminată
D'a nemuririi
Faclă-a ta cale?
Nu resună-vor
A tale cînturi
Chiar peste récuri?

Ce-ți pasă ôre
D'o rață stînsă
Ce-o chipîre
Îți apăruse?

Nu ești tu ênsa-ți
Lumină rie,
Caldă simțire,
Vecînic aprinsă?

Dorul în inimă
N'aprinzi poctă,
N'ai focul sacru
De ce-ai mai plînge
După o rață
A unei stele?

Nu te mîngăie
Cîmpul și ralea,
Flori și zefirii.
Rîuri și paseri?
N'ai rața lunci?
N'ai rude, prieteni?

Tot ce-ai spus le am, vîd bine, inse tu, tu îmi lipsești
Și, de-aceea fără tine tôte-s reci, tôte pustii.

Cîmp, liveze, rîu, dumbravă, decă-ar fi ca să mai vii,
Le-ai invioră pe tôte...

Un minut să-mi licărești,
Totul să mai simt odată sublim, sublim, cum a fost
Și-apoi să cobor în neguri...

În rêsduh să me ridic,
Tot una mi-ar fi, n'aș cere, n'aș mai vré atunci nimic:
Dar acum... A! crudă este vîețta fără de nici un rost,
Glorii, nemuriri. renume îmi vor rămâne șciu, o șciu;
Dar în lume ca și brații ce în vîrf de munte creșe
Printre pietre... ș-alti torarăși nu mai au, stingeri
trăese,
Pentru ce mi-a fost și mie dat mereu ca ei să fiu?
M'am luptat mereu cu sôrta, dar me 'nvinse tot mereu;
Rude, prieteni, unde fuse când în ghiara ei m'a strîns?
Nu șciu...

Singură în luptă m'au lăsat ș-amar am
plîns.
Bine numai tu, steluță, înțetes-ai plînsul meu...

O de ce 'n eterna pace și pe mine nu m'ai dus,
D'a ta rață mîngăiată ș-acolo mereu să fiu;
Lîngă mine, lîngă mine, rece chiar să mi te șciu,
De ce, stea a vîeții mele, așă repede-ai apus?

2 ianuarie 1896.

SMARA

I d e a l.

De Irénée Avias.

Nînt, plôie, ninsóre, brumă, dîle fôrte scurte, un
cer întunecat și trist, o nôpte continuă, fluviul
devenind mare rostogoleșce apele sale turburi, —
luna durerilor, decembre!

Arborii negriți, cu ramurile uscate, séu sbêr-
cite, îngâbenite, tremură mișcându-și ultimele lor
foi; câmpiile pustii, ierburile cele mari putredite. dru-
mul noroșos; în natură melancolie, în inimă neliniște.

Singur lîngă focul meu singuratec sînt încă și
mai pustiu. Glasul vîntului, șgomotul monoton al ploii
care isbiă în gîam, o trosnitură neașteptată produsă de
lemnul ferestrii umflată de umezélă, vîlvîirea scînteie-
lor, totul me mișcă, totul me impresionează. Cu ochii
fieși la cărbunii aprinși, caut, în mod inconștient, re-
fugiul singurătății mele. Și. ilusie, vis, minciună, vi-
siune, rezultat al imaginațiunii mele nebune, o stranie
ilusie se desfășură pentru mine în subțirea dantelă de ce-
nușă pe care o țese flacăra în giurul cărbunilor aprinși!

II

... Într'un oraș necunoscut, departe de aci, cu
tôte astea nu prea departe, — tocmai la o distanță
potrivită, — o tînără fată, un copil încă, apropiind de
abia vârsta de măritat, 15 ani, pôte chiar nici atât.

Își are și ea tradiționala istorie a copiilor nenor-
ociți. Mama sa a murit; tatăl seu s'a insurat a doua
ôră; mama sa vitrigă e fôrte aspră cu ea. De dimineț
și până séra suferă; nôptea, după ce-și face rugăciunea
plînge înainte de a adormi, mult timp, ascundînd mi-
cul seu cap de blondă inocentă, candidă, naivă, în adă-
postul călduros al pernei.

Cum am vîdut-o, nu șciu.

Dar nu am putut să o vîd fără să nu o plîng,
să o plîng fără să nu o iubesc. — Me informează.

— Oh! da, de sigur, domnule, e nenorocită!
îmi spun vecinii; mai mult decăt pietrele! bătută, im-

povărată de lovituri și ostenită prea mult cu lucru; o pune să facă tot! Și cel puțin nu e nici nutrită. Oh! da, poate să plângă până nu va mai avea lacrimi, are dreptate!

— Dar au să o omóre!

— E tocmai ceea ce caută ei; mama sa vitrigă ar face tot să se scape de ea. Sînt ómeni cărora nu le este frică de Dumnezeu.

Nu mai întreb nimic. În acest moment fetița trece pe lângă noi. Este palidă, și ochii ei sînt incongiurați cu cercuri vinete; a plîns de sigur. Intorcîndu-și ochii și întîlnind pe ai mei, se roși puțin. Și me gîndesc:

Iată dar o ființă atât de nenorocită pe cît se poate, care va muri de suferință. Și cu toate acestea, este cea mai gingașă creatură pe care am putut-o vedea, imaginea cea mai adevărată a frumuseții, inocenței și fragedă; femeia cea mai demnă de a fi adorată!... Ah! decă așa pute să o fac să trecă de la această extremă suferință la cea mai mare fericire!... Și me gîndesc încă:

De ce nu?... Ba da!... Da... sînt singur în lume, și singurătatea mea e tristă... Sînt bogat... gîndindu-mă că... de altfel s'a roșit uitîndu-se la mine. Și am suris la ideea bizară, nebună, romantică, care trecu prin mintea mea...

III

La tatăl și mama vitrigă a Bertei, — căci așa se numea mica blondă nenorocită — un om a cărui vîrstă nu am putut-o preciza, dar care părea mai mult bătrîn decît tiner, cu o înfățișare mai mult îngrijată decît liniștită, stă în picioare lângă sobă.

El vorbește mult, și ceea ce spune se pare că este foarte important, căci stăpînul casei și nevasta sa, stau în fața lui, și deschid ochii mari uitîndu-se unul la altul, la fie ce moment, cu un aer foarte mirat:

— Dar, ăse în fine bărbatul, nu are încă vîrsta?

— O va avea după o lună.

— Dar dta?

— Eu?... Și ce face cu asta? Legea nu se opune!

— De loc.

— Ce ne trebuie mai mult? Iată ultimul meu cuvînt: 50.000 de franci pentru dvóstre, decă ea primește.

— Va consimți.

— Și nu o veți mai vedea. Va fi pentru dvóstre ca mórta.

— Cu deseveșire.

— Bine! ăse necunoscutul.

Și tîrgul — căci acesta pare a fi un tîrg — se isprăvește cu aceste cuvinte:

— Primarul este ruda dvóstre, putem să ne basăm pe el?

— De sigur, plătindu-l.

— Va fi plătit.

— Atunci, ne-am înțeles; eu cheltuesc tot. Se va face după gustul dvóstre.

Omul vorbește încă mult; și stăpînul casei și nevasta lui, par din ce în ce mai mirați de ceea ce ăse, deschidînd ochii mari, în cari lucește o flacără de aviditate.

— Vreți să o aduc puțin aici?

— Da, ăse el.

— Berto! o chemă femeia.

— Berto! ăse tatăl seu, iată domnul care te cere în căsătorie; te vei mărita luna asta.

Copila tresări, se uită la omul pe care vré să îl dea de bărbat.

Făț de privire aspră care inercușeză pe a sa, se îngălbeni, se dete înapoi, își ascunse capul în mâini și începî a plînge.

— Prósto! Prósto! o certă mama sa vitrigă, trecînd pe la spatetele ei și lovind-o cu cotul, ai prea mult noroc. Nu meriți. Du-te de aci.

O impinge cătră ușe și copila intră în camera sa, plînge mult, cu lucrul în mână, aducîndu-și aminte de figura roșie, bărbosă, cu gene lungi încalcite, cu gura strîmbă, a cărei espresiune o îngrozia.

N'ar fi mai bine să fie mórta, decît să devie soția unui astfel de om?

Mórta! oh! ce fericită ar fi! Ar fi așa de bine, culcată acolo, în repaos, lângă mama sa, sub florile prospete ale cimitirului.

Dar nu, pentru a muri, e prea slabă, prea fricosă, va deveni femeia acelu necunoscut, a cărui espresiune este din ce în ce mai neliniștită. Tîrgul este isprăvit.

Acest bătrîn va lua de soție pe această copilă: această auroră fricosă va fi sacrificată acestui sinistru crepuscul. Mica blondă inocentă va fi căsnită, martirisată, până va dice, da. Și este o căsătorie ciudată aceea care se face după o lună și jumătate. Ginerele nu are lângă el nici o rudă, nici un amic. Numai doi martori din partea miresei. Primarul cită viitorilor soți articolele legii și face formalitățile căsătoriei.

Vorbește repede ca și cum avea zor să isprăvescă, și nu s'a putut auzi vîrsta lui.

Decă sînt patru-ăeci și cinci, séu cinci-ăeci și cinci, séu șai-ăeci și cinci, séu mai mult? Nu se șcie; nimeni nu părea a se îngrijii ca să șcie.

În tot cazul este bătrîn și aspectul seu se accentuează din ce în ce mai sinistru.

El surise cu un suris ciudat — căci acum s'a isprăvit! — bătrînul bărbat al tinerei blonde!

Și în aceeaș séră — straniu, oh! mult mai straniu, — plécă.

Socrul seu îl insoțește la gară.

— Va lua trenul la opt ore, poimîne de dimineță, îi ăse el. Va ajunge la 10 ore séra; va fi așteptată să vie singur; ne-am înțeles?

— Fórté bine!

Și noul căsătorit, cu tótă vîrsta sa înaintată, se urcă repede în vagon, fără să mai ăică ceva.

IV

Locurile pe unde trece trenul sînt acoperite de zăpadă.

Într'un compartiment, singur, o tineră femeie blondă, un copil abia de 15 ani, palidă, plînge în tăcere și nimeni nu s'ar indoi că este o tineră femeie, care se duce să se unescă cu un bărbat bătrîn, bărbat pe care de altfel nu l'a vedut decît de doue ori, și de la care n'a auzit decît singurul *da*, care a legat pentru totdeauna existențele lor.

Điua cea tristă a mers repede ca și trenul; nóptea, la cea din urmă haltă, s'a repausat și acum merge cătră stație, departe încă, unde trebuie să se opréscă fata care a adormit, ostenită de plîns, și unde ajunge la 10 ore séra.

Mica blondă se dá jos. La pórtă gării un om imbrăcat în blusă, așteptă.

— Dómna A...? îi ăse el.

— Da! respunse ea.

O damă in cafenea.

Nu mai ڊise nimic, arată cu mâna o trăsură de țără în care ea se urcă, și amândoi merg pe un drum cotit pe unde trăsura priimi mai multe lovituri.

După doué ore de drum foarte greu, omul oprește calul seu, descinde, ajută tinerii femei să se dea jos, și, arătându-i o lumină în capétul unei alei:

— Acolo este! ڊise el, bună séra!

El dă bice calului, și mica blondă rămâne singură, speriată, în mijlocul drunului alb de zăpadă.

Ce frig e! și ce frică îi este Arborii din alee rămân nemișcați și drepti, mici sgomote furișate se aud, și lumina ale cărei rađe ajung până la ea, pare că îi ڊice:

— Aci este cald, și nu-ți este frică. Apropie-te!

Ore nu locuește aci cu tóte astea omul acela cu privirea urită a cărei femée este? Și stă la indoiélă între aceste doué frici.

Frigul o biruește. Cu pași ușori înaintéză către locuință, ridică zăvorul și bate cu o lovitură ușoră, în ușe, încet, foarte încet.

Și or cât de ușor ar fi fost, erá destul, și ușa se deschide.

V

— Ce frig trebuie să ve fie, sërmană mititică! ڊise o voce bărbătéscă, dar plină de bunătate. Și doué brațe duc pe tinéra fată într'un mic salon așternut cu stofe streine, unde arde un foc mare, și unde pe mésză ceaiul fumeğă încă.

Invisă de frig, de ostenélă, de frică, mica blondă închide ochii și se lasă în ingrigirile omului care o aduse în brațe, care o apropie de foc, îi scóte ghetele ude, încăldește în mânilé sale picioarele-i înghețate, o făcú să ia o bétură caldă încet, încet, și îi vorbește cu un glas așá dulce, încât mica blondă începe din nou să plângă.

Se liniștește în fine, îndrăsnește să se uite la omul care a primit-o. E tot așá de urit: fața sa e roșie, sprincenele se sbérkesc, gura e strimbă, dar nu mai are aceeașá expresie sinistră care o îngrozise.

Ochii sei au o uitătură dulce, cu totul tristă, melancolică; și, pe când stă lângă ea și o ingrigește, începe să vorbească cu o voce mișcată și puțin sigură, care o turbură și o mișcă pe ea énsăș.

Îi cere iertare, foarte încet, de a fi ursit bétranețea sa cu tinerețea ei. O vedea așá de nenorocită, încât a voit să o scótă din infernul în care erá. Nu speră a se face iubit... e prea urit... a fost totdauna singuratic... dar decă vré să-i dea puțin din amiciția sa... Și vorbește mult, mult, și vocea sa devine mai dulce, mai tineră. Va fi liberă după mórtea sa și bogată... el, va fi fost pentru ea un tată, nimic decát un tată... El ڊise acésta cu multă resemnare și cu părere de reu! cu un accent așá de dureros și melancolic, încât mica blondă își simți inima strîngédu-i-se. Și pe când vorbește, se uită la el și-l găsește din ce în ce mai puțin urit. Gura i se pare mai puțin strimbă, fața numai cam roșie, și ochii sei, sub deseले sprincene au o expresie așá de dulce, așá de bună...

Nu are aerul așá bétrán, și ce nenorocit pare!

Și esplică ceea ce a făcut pentru a o avé, îi făcú cunoscut ceea ce va face pentru ea, pentru a o face fericită. Vede atáta bunătate, și tristețá în uitarea sa, a suferit așá de mult ea énsăși că acum e așá de sigură că va fi fericită, încât un miracol se făcú; nu mai

este urit, nici bétrán în ochii sei; își pune mâna sa mică pe umérul lui, încet, încet:

— Oh! ve rog, nu mai fii trist, ڊise ea; decă vreți... eu, eu ve voiú iubi...

S'a întors și stă un moment nemișcat. Dar de-o dată... cerule! ce este asta?... S'a îndreptat, și ea îl privește cu mirare. Barba și sprincenele cele mari i-au căđut; el ține în mână o perucă cenușie pe care o aruncă departe de el; fața sa luminată, și gura sa, îndreptată și suridétóre, lasă să se vedă dinții albi. Pétrul seu e negru; e tinér!

— Iertați-me, scumpă Berto! v'am înșelat, ڊise el. Me urii pentru că sânt mai frumos, mai puțin bétrán decát credeți?

— Ve iubiam cum erați, din recunoștință, ڊise ea roșindu-se. Ve voiú iubi acuma...

— Din amor! sférși el suridénd, și luând-o în brațele sale: scumpă femée! mică prințesă adorată!..

Dar ce mai e ș-asta? Îmi deschid ochii, și me deștept înghețat, din nou singur lângă focul meu, unde pe cenușa deja rece, sbórá câteva scántei pe care umbra le ia una câte una, precum realitatea tristă stinge una câte una bucuriile ilusorii ale viselor nóstre; dormisem...

R o n d o u .

Când gândesc cum totul trece,
Cum toți intră în mormént,
Sub a morții mână rece
Cum se sting tóte pe rénd...

Lacrimi cad pe fața-mi rece,
Curg șiróie vrénd — nevrénd,
Când gândesc cum totul trece,
Cum toți intră în mormént.

Trist tmi pare-atuncia jocul
Care 'n lume se petrece.
Când gândesc cum piere totul,
Când gândesc cum totul trece!

EMILIU SABO.

Cernăuțul și suburbiile sale.

(Schiță topo-etnografică și istorică.)

Orașul Cernăuțului e aședat parte pe costișuri și pe rîpi, parte și pe șes. Centrul orașului și partea ce se întinde spre sud-ost e pe șes, dară și acest șes e intrerupt pe ici-cólea prin unele dâmburi și rădicături, cari se înalță până la óreș-care depărtare, de unde dau ele iarăș la vale ș-apoi iarăș la deal și așá mai departe. Așá d. e. decă ești pe piața capitală, nu ești în stare să veđi piața Austriei, tégul lemnelor ori gara cu trenurile din vale. Cernăuțul e comună autonomă. Într'ensul e reședința archiepiscopului și mitropolitului Bucovinei și al Dalmației și sediul guvernului țării.

Suburbiile sale sânt: Caliceanca, Clocucica, Horecea, Roșăsa (Roș) și Mănăstierște.

Până la anul 1890 s'au dezvoltat elementele naționale în Cernăuți și suburbiile în următorul mod:¹

	Români	Ruteni	Germani	Poloni
Cernăuți (orașul) are:	2105	7242	21.189	6511
Horecea (suburbiiu):	548	83	87	16
Caliceanca „	464	444	472	389
Clocucița „	1350	1142	1289	440
Roș cu Mănăstiriște	3157	1473	4219	254
Total	7642	10.384	27.256	7610

După acestea cifre oficiale rutenismul și polonismul au luat un avânt puternic pășind îndrăzneț mai departe, și macar că cifrele oficiale a populațiunii din capitala țării și suburbiile ei nu se pot privi ca exacte, pentru că statuirea și compunerea statistice s'a făcut până acuma de străini, totuș pôte să cunoască fiecare, care nu-i un miop și care petrece prin regiunile acestea, că străinismul s'a înmulțit ca bureții în pădure pe timpul plôei. Spre lămurirea celor țise, adecă: cumcă statistica nu-i corectă și că la numărarea ultimă a populațiunii s'a comis multe abuzuri, voi aduce un exemplu eclatant și bătător la ochi: un funcționar străin de neam, ocupându-se în Mănăstiriște cu compunerea statistice, porunciă, ca fiecare român, ce șcicia vorbi și rusește, să fie inseris ca aparținător la nația rutenă. — Atunci un român țeran, cu numele Ruptaș, care-i sta întru ajutor, vădând cele ce se întimplă, s'a indignat tare de acăsta procedură și în nevinovăția lui i-a țis acelui funcționar inamic elementului român, că nu face bine, decă inserie pe Mănăstirișteni pe partea Rutenilor, că de și ei șciu vorbi rusește, totuș is români adevărați.

Atunci să fi vădut mânia funcționarului! . . . par că l'ai fi pus pe ace, nu ceva! . . .

— Taci — țise el lui Ruptaș — mănios și iritat — taci, îți țic, că de nu ți-i ține gura, te închid. . . tu ai să-mi respunzi numai atunci, când te-oi întrebă eu . . .

Iată deci, de ce e mai mare numărul Rutenilor decăt al Românilor. Iată de ce e așa de mare și numărul Polonilor!

Din acest exemplu și din altele multe analoge lui se pôte ușor înțelege șiretlicul celor ce au făcut descripția.

Orașul Cernăuțului în genere e frumos, dară nu prea ai gust să te arăți pe stradă din cauza amestecăturilor de limbi, ce-ți dă mâna a le auți! . . . e un labirint întreg. . . Limba română nu o prea auți vorbindu-se, ei mai că totdauna cea germană, rutenă-mazurească și polonă, chiar și mulți dintre românii noștri au apucat-o după struna limbilor străine, mai ales după a celei germane și rutene; dară ce să le faci, decă așa-s îndatinați și decă o sémă din ei is strimți de vedere . . .

Monumintele cele mai însemnate din capitală și suburbiile ei sânt:

Cernăuți (oraș-centru)

Reședința mitropolitană cu fața ei spre sud-ost. Ea constă din trei palaturi mari. Doue își stau în față, iar al treilea e pe partea nord-vestică. Intre ele e o ogradă spațioasă și împodobită cu straturi de felurite flori și cu doue rânduri de salcâmi tineri pe laturile drumului, ce duce până la palatul nord-vestic. În acest

¹ Veți: George Bogdan-Duică: Bucovina, Notițe asupra Situației (pag. 73) Conf. și Dr. Ernst Mischler: Mittheilungen des statistischen Landesamtes, Czernowitz, 1892, (pag. 72—85.)

palat se află sala sinodală, plină de strălucire și frumuseță, odăile mitropolitului și ale arhimandriților, biourile consistorului, capela mitropolitană cu un turn înalt și aurit; afară de acestea se mai află încă și multe alte odăi de locuit. — Palatul nord-ostic deasemenea cu un turn înalt și aurit se numește casa preoților. Până nu de mult locuiau acolo mai multe familii. Tot-odată se mai află acolo cabinetul de lectură al societății academice: „Junimea“, tipografia preoțescă etc. — În palatul său aripa sud-vestică se află seminarul clerical gr. or. arhiepiscopesc, fundat în 1826. Cu acest institut e împreună și școla cantorală gr. or. întemeiată în 1838. — Sus locuiesc alumnii seminariilor — mai toți români — și prepoziții lor, jos e biurul decanului de la facultatea teologică, biblioteca seminarială, salele, unde se țin de profesori prelegerile teologice; mai sânt odăile bucătarului și altele subterene. Sus se mai află o capelă, unde se rógă seminariștii séra și dimineța, iară jos e capela seminarială, unde merg teologii dumineca și sêrbătorea la biserică. Chorul seminariștilor se duce de regulă la catedrală, acuma inse nu, căci catedrala se repara. — Biserița seminarială e un cap de operă, o frumuseță non plus ultra, atât în privința picturii, cât și a construcțiunii ei arhitectonice. De-i ea simetrică față de turnul ei cel greoiu, despre acăsta me cam indoesc.

Catedrala arhiepiscopală — cinci-spre-dece minute departe de reședință — e fundată în 1844 pe spesele fondului religios gr. or., sfințită în 1864. Hramul ei e la pogorirea Spiritului sânt. — În present ea se repara. Reparatura ei s'a început acuma-s vr'o patru ani. — Când intri în ea și te uiți pe păreți, atâta e de frumoasă pictura ei, de-ți fug ochii. Li iipsește încă pardoséla pe jos și apoi e gata reparatura ei.

Personalul ei e: un arhiepiscop, un deuteron, un exarch, un archon, un archidiacon, un diacon, doi cantori, doi paraeclesiarchi. Ea mai are doi predicatori: unul pentru limba română, altul pentru cea rutenă; acuma exarchul catedral e totodată și predicatorul ei pentru limba rutenă.

Ce se atinge de celelalte biserici, în privința acăsta este de observat, că pe la anul 1786 erau în Cernăuți patru parohii. Acestea au fost concentrate în 1843, făcându-se din patru doue parohii. Acăsta concentrare s'a recunoscut și întărit prin Prea înalta rezoluțiune din 3 octombrie 1863, sistemându-se totodată doue posturi pentru doi cooperatori în ambele parohii. Cele doue parohii sânt, cea a sfintei Paraschiva cu biserica filială a sfintei Treimi din Clocucița și cea a bisericii catedrale cu biserica filială a sfântului Nicolai din Cernăuți și a adormirii maicei Domnului din Caliceanca. — Prin emisul ministeriului de culte și instrucțiune din 17 iunie 1886 nr. 8988 s'a înființat la sf. Paraschivă un nou post pentru un al doile cooperatori, care are mai ales chiemarea de a împărțăși invățământul de religione pe la școli până atunci, până ce se vor aședă cateheți definitiv comunal. — În parohia sfântului Nicolai respective a catedralei, s'a și înființat un atare post din partea comunei pentru școlile populare din oraș. Concursul pentru ocuparea definitivă a acăstei catecheturi s'a scris de comună încă în 27 august st. n. 1894 și între candidați pentru acest post me affu și eu, ocupând între cei cvalificați de consistor, locul al doilea, iar între cei propuși de consiliul școlar orășenesc locul întâilea.

(Va urmă.)

IÓN V. PAȘGAN.

P O P O R U L.

Poesii populare.

Din comuna Stnd cott Turda-Arieș

Pân' am fost la maica-acasă,
Eram ruje după mesă,
Rojmarin verde 'n feréstă ;
Da' decă me măritai,
Picai ruje după ușe,
Rojmarin verde 'n cenușe.

Pân' am fost la maica fată,
Nici n'am tors, nici n'am pus pânză,
Numa' tot am ȓis in frunȓă ;
Da' decă me măritai,
Me mână socra să țes,
Me suii pe sul să apăs,
Socra sări să me bată.

Maică dec'oiu muri eu,
Nu me 'ngropă 'n temeteu,
Ci me 'ngropă 'n făgădău,
Cu capu cătră hordău,
S'aud vinu ciorăind
Și pe mândruța viind,
Cișme roși tropotind.

Me dusei p'angă dambuță,
Me 'ntelni cu a mea drăguță,
Gata ȓa o păuniță,
Io de mână o-am luat,
In sémă la părinți o-am dat,
S'o mai țină, s'o mai créscă,
Minte 'n cap să-și dobândéscă.

Puseiu picioru pe scară
Și trecui intr'altă țeră,
In trei ani și jumătate,
Tot am invéșat la carte,
Mi-o venit o cărticea,
Cărticea dintr'alt sat,
Că mândra s'o credințat,
Cu badea dintr'alt sat,
Pusei picioru pe scară
Și trecui inapoi iară.
Nici in sat nu m'am băgat,
Cu fluieră-am fluierat,
Cu picioarele-am jucat,
Dór' mândra m'a d'auȓi,
Mândruța m'o d'auȓit,
Și la mine o și venit,
Io de mână o-am luat,
Ea din graiu d'așă grăiră :
— Lasă-me bade de mâni,
Că-s trimesă la străini,
Că ție ț-am căȓut mică,
Iar la alții li-s voinică,
De te afli 'nceluit,
Fă-ți fântână 'n grădinuță,
Fă veste că-i apa bună,
C'or veni nevestele,
Da' or veni și fetele
Ș-oiu veni bade și eu,

Ș-oiu veni cu doue vasé,
Io le-oiu umplé, tu le vérsă,
Io m'oiu face mâniósă,
Ș-oiu mere la voi in casă
Și ti află cu nevéstă.

Culese de :

VASILIU MICUȘAN.

Descântec de scrintitură și smincitură.

Dómne Tu-mi ajută,
Maria maica sântă !
Că să luă N. N. pe cale pe cărare,
Sus pe délul mare.
Când fu la mijloc de cale,
Se 'ntelni cu S. Măria-mare,
Grăi S. Maria-mare :
— Unde mergi N. N.,
Caierându-te și vaierându-te ?
— Merg ... că mi-am scrintit (măna etc.)
De la dreptu séu stăngu.
Maica S. ȓise :
— Intórnă napoi,
Nu te caieră,
Și nu te vaieră.
Că te-oiu vindecă,
Că ți-oiu da sânge
Din sângele meu,
Măduă din măduă mea ;
Carne din carnea mea,
Vênă de vénele mele.
Că nimică de astaȓi 'nainte să nu-ți fie,
Sănătatea să-ți vie
De la Dȓeu, — după cuvântul meu.

La descrintit, trebuie următóarele : tort de iță (lână) care precum descântă il 'nodă in 9 locuri, așă că după fiecare 'nmodătură sullă in drépta și stănga ȓicénd : „Tu-mi ajută Maria maică Sântă“. Când a gătat descântecul, il légă tortul cu nodurile descântate de membrul scrintit.

Din părțile Vașcoului in Biharia.

VASILE SALA.

Credințe populare.

34.

Fetele când se cunună, să aibă la sine: bani, oglindă și miere de stup; iar când cetețul ajunge la pasagiul din apostol: „iar muerea să se témă de bărbat“, atunci să-l calce pe picior de 2 ori — și — bărbatul se va teme de muere.

35.

Decă mirésa voeșce să n'aibă dureri când va nașce, atunci când ese din biserică — să pușce.

36.

Când iți móre cineva de la casă, să-i tai din pěr și din unghii, ca să mérgă norocul cu el.

Din comuna Sabolciu in Biharia.

AVRAM IGNA.

Gărgăunii dnei Raçhitovan.

Salónele dómnei Coralía Raçhitovan străluciau în o lumină fericică. Erá o serată de adio, înainte d'a plecá la Nizza, unde are obiceiul să petrecă anotimpul, când iérna grea n'a încetat cu totul, iar primávéra n'a sosit încă.

Tineră, frumósă și bogată, căci reposatul Raçhitovan, înainte d'a murí, a avut bunul simț d'a lăsá nevestei sale o moșie care-i aducea pe an la optzeci de mii de lei, — nu ne putem mira de loc, că seratele sale atrágeau lume multă. Astfel și de asta-dată s'a adunat acolo aprópe lóta societatea naltă.

Stăpána casei făcea onorurile cu cea mai fermecătoare politețe; mai cu semnă bărbații au ramas încântați, căci, între noi să remână vorba, dēnsa preferia pe bărbați. „Femeile, dicea dēnsa, tóte sūnt invidiose; de multe ori tocmai aceea, care-ți face complimentele cele mai căldurose, te vorbește mai reu când nu ești de față“.

Acēsta preferire a bărbaților nici n'a ramas necriticată. Vorba de obște nu nárđia a pronunță sentința că e cochetă. Ba se și șoptiau unele istorii și episođe picante. Se dicea că-și schimbă adoratorii, ca toaletele; ađi unul, nu peste mult altul. Și prietenele cele bune nu aveau un obiect mai plăcut de conversație, decât să constate că acuma cine e favoritul dómnei Raçhitovan.

Auđise și ea cele ce se vorbeau despre dēnsa și ridea din lóta inima, dar nici odată nu le combătea, contrar, născocia fel de fel de intrigi spre a le alimentá și mai mult. Când apoi izbutia să păcălescă pe cineva, ceea ce se întâmplá adese ori, ridea, ridea și — drept satisfacție ęnsaș ea povestia istoria tuturor.

Urmarea acestora a fost că femeile se temeau de ea, iar bărbații o adorau. Doue motive destul de cumpenitoare acestea, pentru ca nimene să nu lipsescă din salónele sale când avea zile de primire.

Societatea erá aprópe completă, când servitorul anunța pe dl Ploeșcian. Ochiul tuturor se îndreptară spre ușa cea mare, căci erá un secret public, că actualul favorit al dnei Raçhitovan este dl Ploeșcian. Și nu se mira nimeni, căci destul de tiner și elegant, cu maniere distinse, dēnsul avea tóte calitățile spre a cucerí inima unei femei gata în tot momentul d'a se aprinde.

Eróul intrá. Dar ce mare surprindere! Pe când toți îl șciseau civil, iată-l îmbrăcat în uniformă de militar. Un căpitan de „Roșiori“.

Toți au constatat numai decăt, că schimbarea acēsta i-a fost fórté avantajóasă, căci uniforma bine croitá la corp i-a infălișat și mai plastic figura atletică.

El se duse mai întéiu la stăpána casei și făcēndu-i un compliment milităresc, i sárută mână; apoi salutá pe celelalte dame și pe domni care îl priviau cu suris pismăreț și se rentóse la ea.

În salóne se formară mai multe coterii, care convorbiau franțuzește și criticau persoanele absente, în deosebi inse pe dna Raçhitovan, care dēdea voie căpitanului Ploeșcian să-i facă curte cu atâta stărúință.

— Óre ce minune l'a putut îndemná pe Ploeșcian să se facă soldat? — întrebá una.

— De sigur dorința d'a plăcé mai mult dnei Raçhitovan, — respunse vecinul ei.

— Deu, — diše alta. Ar fi prea mare jertfá de la un bărbat.

— Madame, ne judecați prea riguros. Un adevērat cavaler nu cunoșce jertfá, când e vorba d'a plăcé unei femei frumoșe.

— Un adevērat cavaler! — esclamá a treia. Bine, domnule; mai sūnt de aceștia?!

— Ofensá! — strigară de odată mai mulți.

Apoi diše unul:

— În sfērsit, a te face soldat, nu este vr'o jertfá mare, șciind cât de mult le place femeilor — uniforma.

Intr'acēste societatea dnei Raçhitovan își petrecea de minune bine. Afară de Ploeșcian, mai erau încă patru-cinci domni, cari își dēdeau tóte silințele s'o amuzeze.

Ea glumiá, ridea și-i jucá pe toți după plac, ca pe niște figure fără nici o voință proprie. I făcea multă plăcere că putea să-și batá joc de ei, fără ca aceia să observe asta.

În privința acēsta ea a dus-o la perfecție. Avea în prejmă sa o taberă de selavi, cari i se inchináu și erau fericiti dēcá i puteau îndeplini dorințele cele mai ciudate. Le cerea fel de fel de servicii estravagante și când aceia le făceau și credeau a-și fi căștigat favorul ei, ea ridea.

Iată și acuma. Unul s'a presintat cu o pērucă ridicolă, pentru că dēnsa a dorit asta; altul a îmbrăcat tot la dorința ei, un costum de bal mascat; al treilea — un adevērat papagal. Și fiecare lina că i-a făcut o mare plăcere și-și pretindea prin urmare un succes.

În sēra acēsta inse între toți căpitanul Ploeșcian se credea în drept a fi în primul plan. Primele vorbe ce-a adresat frumoșei neveste, au fost aceste:

— Madame, ț-am făcut pe voie. Ai dorit; iată-me-s soldat.

Și pe când el s'așteptá la vr'o espresie de mulțumită, ea respunse ridēnd:

— Am gandit că-ți șede mai bine.

— Dēcá vrei, mână îmi dau dímisia din armată.

În loc de respuns, ea se adresá altuia:

— A! domnule Chihlibar. Eram să nu te cunosc. Nici barbă, nici mustețá! Ce ești spēn?

— Ai uitat, madame, că eri mi-ai diș să me rad. Am gandit că-ți fac plăcere.

— A fost numai o glumă. Și nu m'am așteptat s'o iei serios.

Dl Chihlibar își mușca buzele și se duse în alt salon, murmurând:

— Gărgăuni și pace.

Acolo fu întimpinat cu risete vesele. Toți se uitau la fața lui stērpită și o damă i diše:

— Și dta de dragul Coraliei te-ai ras!

Iar alta, mai malițioșă, observá:

— Inse dēcá nu-i va plăcé, va fi greu să te refaci iute cu barbă și mustețe. Madame Raçhitovan își schimbá des gusturile.

Dansul incepú și dansatorii se adunară în salonul cel mare. Orchestra cantá un vals de Strauss și pārechile sāríră 'n joc. Între tóte damele, fireșce, cocóna Raçhitovan jucá mai mult, căci toți dansatorii se credeau datori a-i cere câte un tour.

Ea jucá cu toți bucuros și vesel; dar nu-și luá ochii de pe un domn, tiner și serios, care ședeá într'un ānghiu și nu dansá cu nimeni.

Dupá un tour se duse de-a dreptul la el și-l întrebá:

— De ce nu dansezi, domnule Gogulescu?
 — Sînt indispus.
 — Și decă te-aș rugă eu?
 — Cu părere de reu aș fi silit a nu pute usă d'acest mare favor.

Dna Rachitovan se inroși. Să-l róge ea și să-o refuse! Ea, atât de serbătorită de toți! Iși întorse fața și se depărtă aprinsă de mânia. In nóptea aceea nu mai vorbi cu el. Diminéta când lumea se ducea acasă, se duse și Gogulescu a-și luá remas bun.

Ea îl intimpină cu aceste vorbe ințepetóre:

— A! și dta ai fost aici?

— N'am putut să me apropiu de dta, atât ai fost de impresurată.

— N'ai putut? Eu n'am văđut nici o stăruință.

— Madame, eu sînt un om serios și nu-mi place să fac parte din societatea acelor domni cari n'au nimic serios...

— Decă gândești că mie-mi place, te 'nșeli fórté.

— Și cu tóte aceste...

— Me veđi in societatea lor, nu-i așa? Dumne-deule, caută să-mi fac și eu nițică distracție. Și-mi fac. Lumea ăice c'am gârgăuni și eu nu fac decăt rid de ei, căci nu este nimica mai de ris, decăt un bărbat-păpușe.

— Da, da.

— Idealul meu de bărbat, este o ființă superióră, un om care șcie să 'mpună.

La săptămána, cocóna Rachitovan a plecat la Nizza...

La câteva ăile a plecat tot acolo și dl Gogulescu...

Și la o lună de ăile ăiarele au anunțat, că dna Rachitovan și dl Gogulescu s'au logodit.

IOSIF VULCAN.

Academia Română.

Sesiunea generală din 1896.

II

Deschiderea sesiunii generale s'a făcut la 20 febr. (3 martie) printr'un discurs ținut de cătră dl președinte Kretzulescu; după care s'a cetit raportul secretarului general asupra lucrărilor făcute in 1895—96 și relațiunea cassierului asupra fondurilor Academiei, apoi s'a presintat programa lucrărilor sesiunii actuale.

Dni V. Babeș și I. Vulcan anunță prin scrisori că nu vor pute luá parte la primele ședințe.

Doze comisiuni noue. S'au ales in comisiunea pentru esaminarea lucrărilor făcute in 1895—96 dnii I. M. Moldovan, I. Caragiani și A. Naum, iar in comisiunea financiară pentru 1896—97 dnii Spiru Haret, I. Negruzzi și Gr. Stefanescu.

Intregirea comisiunilor de premii. S'a mai ales in comisiunea de noue a premiilor anuale, in locul repozatului dr. D. Brândza, dl Gr. Stefanescu; iar in comisiunea premiului Eliade-Radulescu, pentru „Botanica poporană română“ dl Fl. Porcius.

In ședințele următóre. Dl I. Sbiera anunță prin scrisóre că nu póte luá parte la lucrările sesiunii din acest an.

Comisiunea cărților didactice. S'au ales in comisiunea pentru împărțirea cărților didactice din fondul

Ioan Fētu, dnii P. S. Aurelian, D. Sturdza și Gr. Stefanescu.

Divisibilitatea premiilor. S'a pus apoi in discuțiune chestiunea divisibilității premiilor Academiei și s'a decic că premiile statului „Eliade-Radulescu“ și „Lazăr“ premiile „Năsturel Herescu“ și altele vor rămâne indivisibile ca și in trecut, afară de acelea, a căror divisibilitate este autorisată prin dispozițiuni testamentare ale fondatorilor.

In secțiuni și comisiuni. Membrii au lucrat in secțiuni și comisiuni, ocupându-se cu cercetarea lucrărilor trimise in studiul lor.

Prima ședință publică s'a ținut la 23 februarie (6 martie.) Dl V. A. Urechia a citit o comunicațiune intitulată „Din istoria anilor 1806—1812“; iar dl Gr. G. Tocilescu despre „Dacia miliaria“.

O nouă colecțiune de proverbe. In ședința de la 24 februarie (7 martie) s'a primit o colecțiune de proverbe făcută de dl V. A. Forescu de la Folticeni.

Un nou subiect de premiu. In aceeaș ședință, secțiunea literară a propus pentru concursul premiului Adamachi din 1898 subiectul: „Metropolitul Varlaam in activitatea sa literară și religiósă“. S'a decic a se pune la ordinea ăilei de odată cu propunerile celorlalte secțiuni.

Transformarea localului Academiei. In ședința de la 20 februarie (9 martie) s'a primit înștiințarea, că consiliul de miniștri a autorisat pe dl ministru al cultelor și instrucțiunii publice să cheltuească suma de lei 220.000 pentru a transformá localul actual al Academiei și a face o construcțiune nouă apărătă de pericollul focului pentru colecțiunile fórté importante ale Academiei.

Esaminarea colecțiunii de proverbe. In acesta ședință, secțiunea literară anunță, că a însărcinat pe dl Naum să esamineze colecțiunea de proverbe prezentată de dl V. A. Forescu.

Scrisorile lui Alecsandri. In ședința de la 27 februarie (10 martie) dl I. Negruzzi a dăruiat 172 scrisori originale ale lui V. Alecsandri, adresate dsale.

Istoria Basarabiei. Tot atuncea s'a primit de la dl Alexis Makko din Odessa scrierea „Istoria Basarabiei“, scrisă de dsa in ruseșce in 4 volume.

Legatul Agarici. In mai multe ședințe s'a discutat primirea legatului Agarici, pe care delegațiunea a transpus-o sesiunii generale. In sfârșit s'a decic să se primescă. Agarici, precum scriserăm, a lăsat Academiei o moșie, pentru ca din vinitele ei să se dea stipendii.

Fundațiunea Hașdău. In una din ședințele din urmă, dl B. P. Hașdău a cetit o carte de danie, prin care dărueșce Academiei 50.000 lei, fond, in efecte de 6 la sută. Fundațiunea acesta se va numi „Fondul Iulia Hașdău“. Până ce va trăi dl Hașdău și soția, venitele il vor luá dnia lor; apoi vor trece in folosul Academiei.

Ovațiuni pentru dl Nic. Kretzulescu, in ședința publică de la 1|13 martie, dl Ion Kalinderu a felicitat, in numele colegilor sei, in termini fórté călduroși și inaintea unui numeros public, pe dl Nicolea Kretzulescu, președintele Academiei, care a implinit 84 ani de vėrstă. Dl Kretzulescu, fórté emoționat, a mulțumit dlui Kalinderu, ăicend că e fericit că i-a fost dat să trăiească pentru a vedé țera românească transformată așa de mult in bine.

Ilustrațiunile din nr. acesta.

Prima țigară. Săgârțul de călciunar e o figură foarte interesantă a stradelor. Acasă bătut de toți, îndată ce ese la stradă, glumele sale inveselesc trecătorii. Dar apoi când darnicia cutărui mușteriu i dă în gură vr'o țigară! Atunci nu-l mai incape orașul. Pân' atuncea nici odată n'a fumat. Prima țigară! Ah! ce deliciu! Priviți ilustrațiunea lui R. Hesse din nr. acesta.

O damă în cafenea. În orașele mari, unde cafenelele sunt splendide, damele se duc la cafenea alături cu bărbații. Acolo ele citesc ziare, conversază și — își arată toaletele; iar ca un ce secundar beau cafeua ori ciocoladă. O astfel de damă ne înfățișează și ilustrația a doua.

LITERATURĂ și ARTE.

Școlile Românești Bănățene, în secolul al XVIII.

Sub titlul acesta a publicat dl Iuliu Vuia învățător în Banat-Comloș, un „studiu istoric“. tipărit la Orăștie în tipografia Minerva. Autorul, care se ocupă de mult cu istoria școlilor românești din Banat, ne prezintă o lucrare înjhebată cu multă sirguință. Datele produse, de și nu toate nouă, dau scrierii o valoare; dar cu parejiările sale nu totdeauna consimțim, căci auneori esagerază și nu ne prezintă persoana în adevărata sa însemnătate. Acesta se observă mai cu seamă în biografia lui Cichindeal, la care s'a servit mult de discursul academic al redactorului nostru, fără înse a-l cită pretotindene. Dl Vuia, accentuând marea însemnătate a fabulelor lui Cichindeal, citează cunoscutele enunțaiuni naționale ale acestuia; nu spune înse nicăiri, că autorul original al aceluia este Obradovici și că Cichindeal numai le-a aplicat pentru sine și pentru români. A nu constată acesta, este a da o iconă falsă a productivității literare a lui Cichindeal. Lucrarea se împarte în două părți: în prima tratăză istoria școlilor, în care vorbește despre importanța, starea politică, starea bisericăscă, școlile, mănăstirești și private; Morava, Partoș, Srediștea mare; școlile publice românești și limba lor de propunere în prima jumătate a secolului XVIII; activitatea ierarhiei sârbești pentru întemeierea școlilor; Școla din Carlovăț; Convict și alumneu; Școla clericală; Starea școlilor în granița militară; inspectiunea școlară, esamenele; starea școlilor în provincia civilă, regulamentele ilirice, dorința prea înaltă în cauza școlară; întemeierea și organizarea școlilor românești în a doua jumătate a secolului XVIII, Ratio educationis, școlile naționale, germanizarea și persecutarea școlilor naționale, introducerea unei metode nouă de învățământ în școlile naționale gr. or. etc. institutiunile pedagogice-teologice și anume: cursul normal din Timișoara, cursul teologic din Timișoara, școla latină, institutul pedagogic teologic și Alumneul din Vêrșeț etc. Partea a doua ne dă istoria literaturii didactice, în care se ocupă în special de Mihai Roșu alias Martinovici, Paul Iorgovici, Const. Diaconovici-Loga și Dimitrie Cichindeal, cu portretele acestora, dintre cari a celor doi din mijloc, cunoscute și din „Familia“. Precum se vede din acest cuprins, lucrarea dlui Iuliu Vuia merită luarea aminte a omenilor noștri interesați de progresul culturii naționale. Prețul trimis franco 1 fl. 5 cr.

Istoria Patriei, în legătură cu evenimentele epocale din istoria universală, pentru școlile populare române, de Vasile Goldiș, profesor în Brașov, a eșit de sub tipar acolo și se află de vânzare în librăria Nicolae I. Ciurcu. Cartea e intercalată cu portretele mai multor împărați, regi, beliduci și alți omeni de frunte, printre cari și Stefan cel mare, Mihai Vitezul, Andrei br. de Șaguna. Prețul 25 cr.

Fromont & Risler de Alphonse Daudet, roman de moravuri parisiene, operă încoronată de Academia franceză, tradusă de Marius, 1 vol. 8° de peste 360 pag. Acesta este titlul primului volum apărut din „Biblioteca romanelor celebre“, a cărei publicare a întreprins-o cunoscuta firmă editore Samitca din Craiova. Scopul acestei biblioteci este de a face cunoscut publicului, într'o românească curată, principalele producțiuni ale romanului modern, luând din toate curentele tot ce ele au produs mai deseversit. „Fromont & Risler“ cu care începe prima serie dedicată romanului francez, este intrădevăr după avisul unanim al criticii franceze și chiar al celei străine, opera de căpetenie a ilustrului romancier, aceea care cu „l'Immortel“ și cu „le Nabab“ i-a câștigat o reputație europeană și un loc de frunte în literatura modernă franceză. Alegerea e dar cât se poate de nimerită și nu putem decât s'o aprobăm. În fond, acest roman e o descriere admirabilă, o analiză profundă și adevărată, delicată și fină, a unei căsătorii incoherente; de o parte incarnația perversității și a inconștinței, de altă parte personificația bunătății și a sincerității celei mai duiose. Ce contrast isbitor! Cu un talent deseversit scriitorul studiază sub ochii noștri și în toate amănuntele ei această problemă a vieții noastre sociale, ne espune faptele și gândurile care sbuciumă personajele și ne descrie niște moravuri parisiene, cari în realitate sunt de domeniul lumii întregi, așa de bine a știut să le cristalizeze și să le dea sub haina lor franceză un caracter de universalitate. Și într'adevăr, de câte ori e vorba de slăbiciuni, de suferințe, de iluzii și de idealuri, ele nu aparțin numai unui popor său unei rase, ci omenirii întregi din toate timpurile. Acest roman de o frumusețe rară, mai conține și câteva episoade de o emoțiune puternică, cum e mórtea Desireei și este scris într'un stil elegant, dar simplu și concis. Îl recomandăm publicului să-l citească, și nu ne indoim că citirea lui îi va procură câteva ore delicioase. Prețul 1 leu 50 bani.

TEATRU și MUSICĂ.

Teatrul Național din București o duce foarte slab în anul acesta. Piese românești sunt aproape eschise și nouă nu s'au jucat decât două mai mici. Publicul învățat cu farse și feerii, nu spriginește de loc stăruința bieților actori, cari, trăind din vinitele serale, sunt siliți a pune în scenă piese de cari ei enșiși se rușineză. Acum aflăm din ziare, că prin bugetul ministerului instrucțiunii publice pe anul 1896/97 s'a tăiat din subvenția de 80.000 lei, ce se acordă Teatrului Național din București, 30.000 lei și anume: cei 20.000 ce se da pentru trupa lirică și cei 10.000 ce se da pentru plata gagiștilor pe timpul verii. Părerea noastră, de multe ori exprimată, este să înceteze sistemul de societari de pân' acuma și statul să dea actorilor plată fiesă. Pân' atuncea nu poate fi vorba ca scena și literatura dramatică română să ia un avânt.

Reuniunea română de cântări și gimnastică din Brașov are să țină adunarea sa generală mâne duminică la 10²² martie, în sala de desen a școlilor române, sub presidiul dlui G. Chelariu, notar dl I. Murăroiu.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Sfințirea noului mitropolit al Bucovinei. Em. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Arcadie Ciupercovici, urmecă a primi felicitări din tôte cercurile Bucovinei, precum și din afară de țeră. Sfințirea Em. Sale se va face a treia duminică după Pașei, căci episcopul Petranovici, care va îndeplini această funcțiune bisericească, din cauza timpului nepotrivit nu pôte să mergă mai degrabă la Cernăuți. Pentru actul sfințirii au și început să se facă pregătirile și se speră că va atrage lume multă în capitala Bucovinei.

Fundațiunea Goszdu. Representanța fundațiunii Goszdu a ținut țiile trecute în Budapesta ședințele adunării sale generale. A presidat Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Miron Romanul, luând parte și episcopii sufragani, dimpreună cu membrii mireni ai reprezentanței.

Procese de despărțire bisericească. Curia regescă din Budapesta a pronunțat în săptămânile treute sentința sa în procesul intentat din partea românilor din Ciacova în contra coreligionarilor sêrbi de acolo. Conform acestei sentințe, sêrbi primesc biserica, o casă mare, odăjdiile sînte mai multe întrevilane, pămênturi bisericești și cimitirul; sînt datori să plătescă românilor jumătatea din valoarea statorită; românii mai primesc o casă, niște pămênturi, trebuie să plătescă inșe și ei jumătatea valorii sêrbilor. Edificiul școlar rămâne comun. Tot în înțelesul acesta a adus Curia sentință și în procesul de despărțire a românilor din Margitavere, unde li s'a făcut parte jumătate din întreaga avere bisericească.

Sinod protopopesic la Vașcou. Sinodul protopopesic al protopresbiteratului Vașcou s'a ținut la 21 februarie v. (7 martie n.) în Vașcou, sub presidiul părintelui protopresbiter Vasiliu Papp, notar învățator al Vasiliu Sala. Intre altele s'a discutat modalitatea prin care s'ar puté înființa așa numitul „fond stolar“, proiectat de șinodul eparhial aradan.

Adunare învățătorească în Sibiiu. Reuniunea învățătorilor români gr. c. din comitatul Sibiiului va ține adunarea sa generală în duminica Tomii (12 aprilie n.) în Sibiiu, sub presidiul dlui Romul Simu.

C E N C U ?

Hymen. Dșora *Elvira Diamandi Manole*, fiica dlu Diamandi Manole, mare comerciant în Brașov, s'a logodit cu dl Stefan Hagi Theodorachy din București. Felicitările nôstre!

Sciri personale. Dl *Constantin Ioanovici*, mare proprietar în Solcița, a obținut titlul de nobil cu predicatul „de Solcița“. — Dl dr. *Stefan Morariu* a făcut la Mureș-Oșorheiu censură de avocat.

Condamnările pentru Manifest. În nr. trecut am scris, că toți cei șapte membri ai comitetului par-

tidului național, cari au subseris manifestul îndreptat poporului român, au fost condamnați. Iată acuma care cum a fost condamnat: dnii George Pop de Băsești, dr. Teodor Mihali, Rubin Pațița și Patriciu Barbu, la câte 15 zile de închisore și câte 100 fl. amendă; dl dr. Ioan Rațiu la 10 zile de închisore și 100 fl.; dl Iuliu Coroian la 10 zile de închisore și 75 fl.; iar dl Gerasim Domide la 7 zile de închisore și 50 fl. amendă.

Jubileul României June din Viena s'a ficsat pentru zilele de 8—10 aprilie. Serbarea are să fie strălucită, căci mulți membrii din imperiu, precum și de peste Carpați, ș-au dat angajamentul a luă parte. Decoreea sêrbării va fi de sigur ghirlanda de dame frumoșe și tinere, din părțile locuite de români, care vor merge a serbă și ele acest jubileu memorabil.

Doi doctori noi. Dnii *Nicolae Comșa* din Selște de lângă Sibiiu și *Victor Roșca* din Sibiiu au fost promovați de universitatea din Viena la gradul de doctori în medicina universală.

O nouă junctiune cu România. De la Vințul-de-jos, pe la Sibiiu și Turnu-Roșu se va face cu România o nouă junctiune de cale ferată. Spre scopul acesta guvernul unguresc a cerut dietei o subvenție de 3.700.000 fl. Linia trebuie să fie gata până în 17 noiembrie 1897.

Curs de altoit pomi. Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului, (president dl D. Comșa, secretar dl Vic. Tordășan,) va întomi mâne duminică la 10²² martie un curs de altoit pomi în Selște, sub conducerea presidentului D. Comșa și a membrului din comitet I. Chirca vice-notar.

Serbări milenare în Budapesta. Precum se știe, ungurii anul acesta serbeză mileniul venirii lor în părțile acestea. Spre acest scop se vor arangia în Budapesta o mulțime de festivități, cari vor culmina în ziua de 8 iunie, aniversarea încoronării, când se va face o procesiune de omagiu în onoarea monarcului. Va fi și o espozitie mare, care se va deschide la 2 maiu și va sta deschisă până în 31 octombrie. Deschiderea se va face de ênsuș Maj. Sa. Direcțiile teatrelor din Budapesta asemenea se pregătesc a da reprezentații jubulare.

Balul din Lipova, arangiat de damele române de acolo la 7/19 martie, a produs un vinif curat de 166 fl. 32 cr. Pentru comitet, dna presidentă Ecaterina Scalla și cassiera dna Elena V. Hamsea aduc mulțumiri contribuitorilor, precum și tinerilor cari au ajutat la arangiere.

Necrolôge. *Elisabeta Colbasi n. Piso*, vêduva lui Teodor Colbasi, fost proprietar în Cut, a încetat din viêtă la Sibiiu. — *Nicolau Barbu*, avocat în Alba-Iulia, a murit la 16 martie, în ciate de 62 ani.

Călindarul săptămânei.

Dumineca a 5-a din post. Ev. dela Marcu, c.10. gl.1. a inv. 9.			
Diua șept.	Calindarul vechiu	Calind. nou	Sorele.
Duminecă	10 Mart. Codrat	22 Octavian	5 46 5 59
Luni	11 Par Sofronie	23 Teodor	5 43 6 1
Marti	12 Cuv. Teofan	24 Gavril	5 41 6 3
Mercuri	13 Par. Nichifor	25 *) <i>Bunvest.</i>	5 39 6 5
Joi	14 Cuv. Benedict	26 Emanuil	5 36 6 8
Vineri	15 Mart. Agapio	27 Rupert	5 34 6 8
Sâmbătă	16 Mart. Sabin	28 Malcheu	5 31 6 10

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA PRINCIPALĂ 375 A.)

CU TIPARUL LUI IOGIF LĂNG ÎN ORADEA-MARE.